УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

С цел да спази изискванията на законодателството, свързано с управление на отпадъците, МОСВ е изготвило Национална програма за управление на дейностите по отпадъците (НПУДО) за периода 2009–2013 г. НПУДО предвиждаща конкретни мерки за подобряване на управлението на отпадъците на национално ниво. Главната й цел е да подпомогне устойчивото развитие на Република България посредством интегрирана рамка, което ще доведе до намаляване на обема на генерираните отпадъци, подобряване на ефективността при използването на природните ресурси, повишаване отговорността на производителите и насърчаване на инвестициите в управление на отпадъците. Разработката на инвестиционните проекти, включени в НПУДО ще гарантират изпълнението на целите на програмата до края на 2013 г. Инвестициите са определени за следните групи инвестиционни проекти:

- доизграждане на системата от регионални съоръжения /инсталации с достатъчен капацитет за обезвреждане на битовите отпадъци от населените места в страната в 55-те региона за управление на отпадъците (регионални депа и претоварни станции);

- изграждане на съоръжения за предварително третиране, в т.ч. и съоръжения за компостиране, сортиране и сепариране на отпадъци на новоизграждащите се регионални депа за битови отпадъци и за регионите, в които тези регионални депа са изградени;

- изграждане на центрове за рециклиране на отпадъци едновременно с изграждането на новоизграждащите се регионални депа за битови отпадъци;

- изграждане на инсталации за третиране на отделените газови емисии (метан) от депата за битови отпадъци;

- изграждане на регионални съоръжения за предварително третиране и рециклиране на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаването на сгради;

- поетапно прекратяване на експлоатацията и последваща рекултивация и закриване на съществуващи депа за битови отпадъци, които не отговарят на изискванията на нормативната уредба и съвременните технически стандарти. Тяхното закриване в общините от даден регион ще бъде съобразено с въвеждането в експлоатация на съответното ново регионално съоръжение /инсталация за обезвреждане на битови отпадъци;

- почистване и ликвидиране на нерегламентираните сметища;

- изграждане на Национален център за обезвреждане на опасни отпадъци;

- изграждане на съоръжения за обезвреждане на отпадъци от лечебните заведения;

- намаляване на риска от стари замърсявания с опасни отпадъци на територията на предприятията;

- съхраняване на препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност;

- осигуряване на система за събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на цялата страна;

- доизграждане на система за разделно събиране на масово разпространени отпадъци.

Битови отпадъци

Регионални проекти за управление на отпадъците

За ускоряване на присъединителния процес, страните-членки на Европейския съюз са взели решение за бъдеща подкрепа на страните-кандидатки подготвяйки ги за тяхното присъединяване. Част от тази подготовка бе осъществена чрез инициативата ISPA (Инструмент за структурна политика на пред-присъединяването), ръководена от Европейската комисия и насочена към околната среда и транспортния сектор. Главната цел на програма ИСПА в сектор "околна среда" е да осигури финансова подкрепа за инфраструктурни инвестиции (за битови отпадъчни води, питейни води, за качество на въздуха, за големи горивни инсталации, управление и изгаряне на отпадъци). Такава подкрепа беше необходима за изпълнението на изискванията на т.нар. "тежки" директиви на ЕС. Финансовият инструмент ИСПА се прилага в Република България през пред-присъединителния период от 2000 до 2006 г.

След присъединяване на РБългария към Европейския съюз дейността на ISPA се поема от Структурните фондове и Кохезионния фонд, основавайки се на Регулация на Съвета № 1083/2006 за новите страни-членки България и Румъния. Основната цел на Структурните и Кохезионни политики е да подпомогнат преодоляването на икономическите и социални несъответствия. Те подкрепят националните и регионални политики в най–неразвитите региони, така както и националните и регионални трудови пазари. Докато главна отговорност на страните-членки и регионите е определянето на техните приоритети за развитие, частичното финансиране на програмите от Европейския съюз изисква приоритетите на Общността да бъдат взети предвид, в интерес на повишаването на икономическото и социално единство в границите на Общността. Съвременната политика на ЕС е насочена към подобряване на условията за повишаване на растежа за икономиката на ЕС и се фокусира на три цели: сближаване, конкурентоспособност и сътрудничество, обединяваща другите цели на Общността, определени с Лисабонската Стратегия и Гьотеборгската стратегия.

Мерките по управление на отпадъците, планирани в обхвата на проектите за регионите биха получили значителна финансова подкрепа от Структурните фондове/ Кохезионния фонд в съответствие с Националната стратегическа референтна рамка (НСРР), Националния план за развитие и ОП "Околна среда 2007-2013 г". Прилагането на мерките ще допринесе за изпълнението на основния приоритет на НСРР, а именно „подобряване на базисната нфраструктура", чрез инвестиции в инфраструктура свързана с опазване на околната среда и в частност – управление на отпадъците.

На територията на РИОСВ Плевен са обособени пет региона, в които се базират регионални съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци:

Троян, Ловеч, Плевен, Левски и Луковит.

В два от регионите депата са изградени.

Регионално депо Троян е действащо от 2002 г. и приема отпадъците от двете общини, за които е изградено (Троян и Априлци).

Регионално депо Ловеч е със завършено строителство на I етап, включващ първа клетка и цялата необходима техническа инфраструктура за функционирането. Депото ще приема отпадъци от трите общини Ловеч, Летница и Угърчин. Очаква се въвеждането му в експлоатация, съгласно изискванията на Закона за устройство на териториите.

Фиг. 26

Фиг. 27

Фиг. 28.

Регионално депо - Ловеч

Другите три регионални проекта за управление на отпадъците са предвидени във Финансовия Меморандум, договорен между Европейската комисия и Република България през 2007 за „Техническа помощ за подготовка на проекти в сектор околна среда в България". Целта на проектите е да се помогнат регионите, да подготвят пакет от мерки за управление на отпадъците, включително необходимите прединвестиционни проучвания и актуализация на регионалните системи за управление на отпадъци за постигане на съответствие със законодателството на ЕС. Етап I-ви от ISPA мярката е завършена през месец декември 2008г.

Проектите за региони **Плевен, Левски и Луковит** представляват част индикативния списък с проекти, които са предвидени за изпълнение по Приоритетна ос 2: Подобряване и развитие на инфраструктурата за третиране на отпадъци на ОП "Околна среда 2007-2013 г." Проектите са с одобрено финансиране за техническа помощ по програма ИСПА на ЕС, за които предстоят процедурите по одобряване на инвестиционните средства по линия на Европейския фонд за регионално развитие, сключване на меморандуми за финансиране, процедури за избор на изпълнители и съответните одобрения.

Регионално депо – Плевен

Водеща община по ИСПА проект EUROPEAID/117409/D/SV/BG е Плевен.

Планирано е депото да обслужва общините Плевен, Долна Митрополия, Долни Дъбник, Искър, Пордим, Гулянци.

За депото има проведена процедура по ОВОС (Решение № 4-3/2002г на РИОСВ Плевен). Тъй като обхвата на Инвестиционното предложение за регионалното депо е увеличен от две на шест общини, община Плевен следва да проведе процедура по уведомяване на Компетентния

орган (МОСВ) за променения обхват и да изчака преценката за необходимостта от извършване на нов ОВОС.

Консултант по договор за техническа помощ EUROPEAID/117409/D/SV/BG на проект "Подготовка на мерки за управление на отпадъците в региони Плевен, Видин и Пазарджик" е Консорциум ECOLAS/RENCO/EPC-KOC. Задачите по Договора са изпълнявани в периода 2007 – 2009 г. Одобрени и приети са докладите на Консултаната по задачи 1 – 7 от договора. Издадено е Решение 1/11.11.2008г на Областен Експертен съвет по устройство на територията Плевен за приемане на представените от Консултанта концептуални проекти за: "Изграждане Регионално депо Плевен", "Закриване на стари депа и изграждане ЦПО Регион Плевен". Издадено е Комплексно разрешително на основание ЗООС (КР № 304/2008 г) за обект: Регионално депо Плевен.

Във връзка с кандидатстване за финансиране на проекта по приоритетна ос 2 по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013г", водещата община е подготвила обществена поръчка с предмет: „Изготвяне (актуализация) на работни проекти и на документации за възлагане на обществени поръчки за избор на строител и доставчик за строителството на инвестиционните проекти на Регионален Център за неопасни отпадъци, Център за предаване на отпадъци Плевен и закриване на общински сметища". В предмета и реализацията на работните проекти е предвидено разделяне строителството на депото на два етапа, които да се финансират поетапно по Оперативна програма "Околна среда".

Предстои Община Плевен да възложи преработка на част от документацията („Финансов и икономически анализ", както и всички части от Формуляра за кандидатстване за финансиране в които преработката ще се отрази) за да може да кандидатства пред Управителния орган на Оперативна програма "Околна среда".

Проекти за регионално управление на отпадъците Левски и Луковит

В рамките на ИСПА Мярка Техническа помощ за подготовка на проекти в сектор Околна среда в България ще се извърши подготовката на инвестиционните проекти за изграждане на регионалните депа в региони Левски, Борово, Велико Търново, Варна, Стара Загора, Костенец и Луковит. Проектите се реализират в две фази. Първа фаза е приключила. В обхвата на II-ра фаза от ИСПА проектите за регионално управление на отпадъците са включени следните основни дейности на избраните Консултанти:

ЕТАП I
Дейност 1 ИНВЕСТИЦИОННИ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИ (ИПРУО) И ПРЕДИНВЕСТИЦИОННИ ПРОУЧВАНИЯ
Подзадача 1.1: Събиране на технически изходни данни
Подзадача 1.2: Прогноза за генериране на отпадъци
Подзадача 1.3: Варианти за управление на отпадъците
Подзадача 1.4: Инвестиционни планове за развитие на управлението на отпадъци
Подзадача 1.5: Идеен проект
Подзадача 1.6: Оценка на разходите
Подзадача 1.7: План за финансиране и изпълнение
Дейност 2
АКТУАЛИЗИРАНЕ НА ОБЩИНСКИ ПРОГРАМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ
ПРОЦЕДУРИ ПО ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА (ЩЕ СЕ ИЗВЪРШИ ОТ ОБЩИНИТЕ)
ЕТАП II
Дейност 3

ЗАЯВЛЕНИЯ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ ОТ КОХЕЗИОННИЯ И СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВЕ

Дейност 4

ПОДГОТОВКА НА ТЕХНИЧЕСКИ ПРОЕКТИ И ТРЪЖНА ДОКУМЕНТАЦИЯ ЗА СТРОИТЕЛСТВО

Подзадача 4.1: Подготовка

Подзадача 4.2: Одобрение

Дейност 5

ПОДГОТОВКА НА ТРЪЖНИ ДОКУМЕНТИ ЗА ДОСТАВКА, ОТНОСНО ОБЩИНСКОТО / РЕГИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ НА СЪБИРАНЕТО И ТРАНСПОРТИРАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Подзадача 5.1: Подготовка

Подзадача 5.2: Одобрение

Дейност 6 ОБУЧЕНИЕ

ОКОНЧАТЕЛЕН ДОКЛАД

Проект за регионално управление на отпадъците – Левски

Регионът включва общини **Левски, Никопол, Белене**, област Плевен; **Свищов** и **Павликени**, област Велико Търново.

Регистрирано е сдружение по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел "Регионално сдружение за управление на отпадъците – ЧИСТИ ДУНАВСКИ ОБЩИНИ".

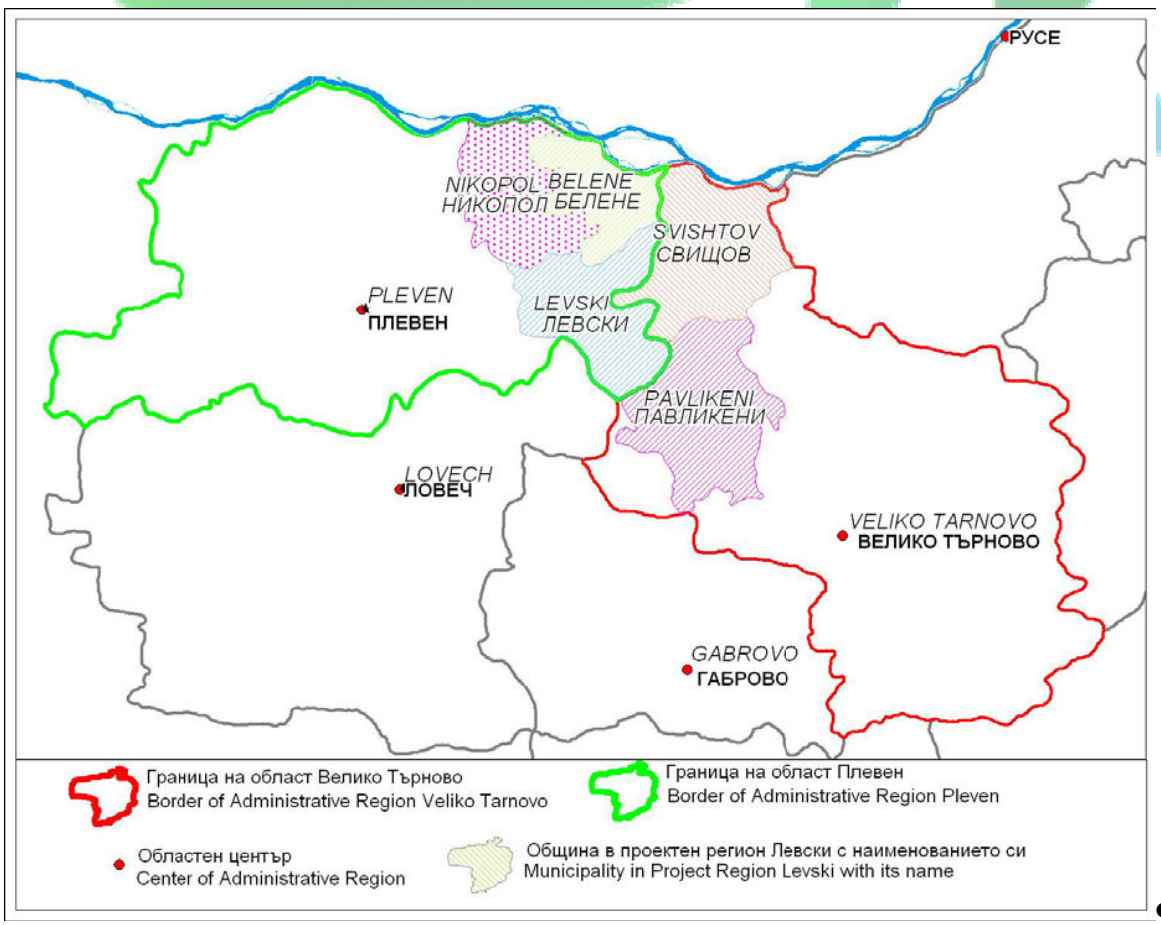

Фиг. 29

В началото на 2009г е започнала работата на Консултанта ("Enviroplan S. A./National Technical University of Athens N.T.U.A./KOKCS Konsult GmbH") по договор **"Техническа помощ за управление на отпадъците в региони Левски, Борово, Велико Търново и Варна", EUROPEAID 1244854/D/SV/BG – II фаза.** Дейностите на Консултанта включени в договора трябва да приключат до средата на 2010 г. Като резултат следва да бъде подготвен пълен пакет документация и формуляр за кандидатстване за финансиране със средства от Структурните /Кохезионния/ фондове на краткосрочните приоритетни инвестиционни компоненти от 20 - годишните инвестиционни програми.

Избран е изпълнител по ЗОП за извършване на ОВОС и ОС на проекта за Регионално депо. Планирано е процедурата по ОВОС и оценка въздействието на проекта върху обектите от мрежата "Натура 2000" да бъдат извършвани паралелно с подготовката на Фаза II от ИСПА проекта. Сключен е договор с избрания изпълнител "Данго проект консулт" ЕООД София. Стартирала е процедурата по ОВОС. Представено за съгласуване задание за обхвата на доклада по ОВОС.

Консултанта изготвил и представил за съгласуване окончателен вариант на Доклад за сценарии по управление на отпадъците за **Регион Левски**.

Проект за регионално управление на отпадъците – Луковит

Регион Луковит включва общините **Луковит, Ябланица, Червен бряг, Тетевен**, област Плевен **и Роман,** област Враца". Регистрирано е сдружение по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел „Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Луковит".

Работата на от Консултанта "РНЕП Консорциум" по II фаза проекта **"Управление на отпадъците в региони Луковит, Стара Загора и Костенец", съгласно договор за техническа помощ EuropeAID 124484/D/SV/BG** е стартирала през 2009 г. В резултат следва да бъде подготвен пълен пакет документация и формуляр за кандидатстване за финансиране със средства от Структурните /Кохезионния фондове на краткосрочните приоритетни инвестиционни компоненти от 20-годишните инвестиционни програми.

Съгласно договора е планирано проекта да приключи до средата на 2010 г.

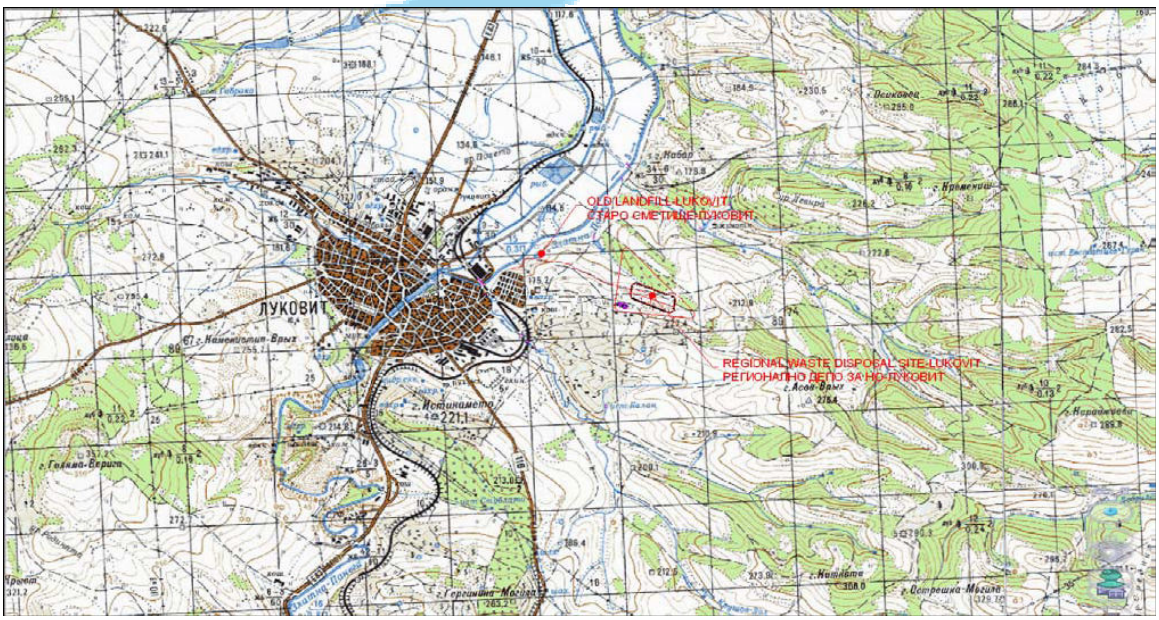

Фиг 30. Местоположение на основната площадка избрана за регионално депо Луковит

Община Луковит е провела процедура по ЗОП за избор на изпълнител на Комплексни геоложки и ХГ проучвания за площадката избрана като основна за изграждане на депо в Регион Луковит и за ОВОС за двете площадки. Сключен е договор с избрания изпълнител "Конкредо" ООД София. Изготвен и представен е Доклад с резултатите от детайлните хидрогеоложки проучвания. Планирано е процедурата по ОВОС и оценка въздействието на проекта върху обектите от мрежата "Натура 2000" да бъдат извършвани паралелно с подготовката на Фаза II от ИСПА проекта.

Консултанта е представил за съгласуване окончателен вариант на Доклад за сценарии по управление на отпадъците за **Регион Луковит**. Изготвени са идейни проекти за закриване и рекултивация на съществуващите общински депа в Луковит, Ябланица, Тетевен, Червен бряг. Стартирала е процедурата по ОВОС.

Инвестиционните мерки, които ще бъдат набелязани с проекти „Подготовка на мерки за управление на отпадъците" в региони Плевен, Левски, Луковит представляват приоритет за финансиране по ОП "Околна среда 2007-2013 г". Средствата за финансирането им ще бъдат осигурени от Структурните/ Кохезионния фонд.

Съществуващи депа за неопасни отпадъци

Във връзка с изпълнение изискванията на Наредба №8 *за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци* и Плановете за закриване или привеждане в съответствие на действащите депа и сметища са извършени 59 проверки (2009 г.)

Съществуващите депа за неопасни отпадъци, намиращи се на територията на РИОСВ Плевен и заведени в регистъра на ИАОС са 20. От тях 19 приемат предимно битови отпадъци и са собственост на общини (общински депа за неопасни отпадъци).

През 2009 г. е преустановена експлоатацията на депо за ПО на "Осъм" АД Ловеч (Заповед № РД 0349/ 17.08.2009г) и на общинско депо Кнежа (Заповед № РД 0305/ 15.07.2009 г.) на Директора на РИОСВ Плевен.

Изготвена е актуализирана информация относно управлението на отпадъците в регионите, за които все още не са изградени регионални депа, в т.ч. данни за състоянието, оценка на риска, както и остатъчния свободен капацитет на съществуващите общински депа които в момента са в експлоатация.

В приложената таблица 25 е представена оценка на прогнозното време за остатъчната експлоатация на действащите депа за отпадъци.

№ по ред	Депо	Водеща община и общини, които обезвреждат отпадъците си в него	Година на пускане в експлоатация	Остатъчен свободен капацитет на депото		Количества на депонираните отпадъци за една година		Прогнозно време за експлоатацията в години*	Приблизителна дата на окончателното му запълване	
				тона	м3	тона	м3		*месец*	*година*
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**
1	**Общинско депо Плевен**	**Плевен**	1989г	443460		199686	197772	2,22	03	2012
2	Общинско депо Гулянци	Гулянци	1989г	11000		3450		3,18	02	2013
3	Общинско депо Долни Дъбник	Долни Дъбник	1985г	43800		8100	8520	5,41	05	2015
4	Общинско депо Д. Митрополия	Д. Митрополия	1992г	15000		6736	8540	2,42	06	2012
5	Общинско депо Искър	Искър	1985г	1000		350		2,85	10	2012
6	Общинско депо Пордим	Пордим	1978г	900		1161	3483	0,78	10	2010
7	Общинско депо Белене	Белене	1987г	10000		3850		2,60	07	2012
8	Общинско депо Левски	Левски	1984г	7500		6682	20579	1,12	02	2011
9	Общинско депо Никопол	Никопол	1975г	15300		5700		2,68	08	2012
10	Общинско депо Луковит	Луковит	1982г	17600		7320	13608	2,40	05	2012
11	Общинско депо Тетевен	Тетевен	1984г	25000		13287	24866	1,88	11	2011
12	Общинско депо Червен бряг	Червен бряг	1981г	17000		15000	32500	1,13	02	2011
13	Общинско депо Ябланица	Ябланица	1986г	17850		2650		6,73	08	2016
14	**Общинско депо Ловеч**	**Ловеч**	1960г	15000		15348	162244	0,34	04	2010
15	Общинско депо Летница	Летница	1985г	6000		3595	5402	1,67	08	2011
16	Общинско депо Угърчин	Угърчин	1974г	10000		4800	11554	2,08	02	2012
17	**Регионално депо Троян**	**Троян**	I клетка – 2002	**122930**		**14216**	25129	8,05	01	2018
		Априлци	II клетка – 2008			**1053**	2002			

* пресмята се като се раздели остатъчният капацитет на депото на депонираните количества за една година

Забележки:

1. Годишното количество депонирани отпадъци е взето от отчетите на операторите по Наредба №9 за 2009г. Следва да се отбележи различната надеждност на представяната информация. Данните са точни единствено за Регионално депо Троян, тъй като постъпващите отпадъци се измерват с везна. За останалите общини отчетите се правят на база изчисления (по брой курсове и обем на автомобили или обслужени контейнери) и приети различни стойности за плътност на отпадъците и резултатите силно варират. С достатъчна степен на надеждност могат да се приемат и количествата докладвани за общински депа Плевен, Ловеч, Тетевен, Ч.бряг, където има КПП и отчетност на вход депо.
2. Всички общински депа са отреждани без първоначален проект. Оценката за остатъчен капацитет на депата през годините е правена във връзка с изготвянето на плановете за привеждане в съответствие по Наредба №8 (през 2005г) и заявленията за издаване на КР (през 2007г). Остатъчния капацитет е изчисляван приблизително на база отредената площ за съответното депо и оценка по данни на оператора на възможността за повишаване височината на натрупване на отпадъците върху площадката и предполагат доста субективизъм в оценката. Капацитета се актуализира с годишните отчети за депата, а в някои случаи и въз основа на геодезично заснемане и изчисления. Има случаи в които първоначално определения капацитет е подценен (например Левски, Ловеч, Никопол, Плевен) и по визуална преценка и сведения от оператора експлоатационния период може да бъде удължен. В други случаи (Искър, Летница, Белене) капацитета е съвсем условно определен в рамките на определена част от имот с голяма площ и може да бъде увеличен с разширяване на площадката.
3. В колона 9 са дадени минималните стойности на прогнозното време за експлоатация на депата, определено на база годишни отчети за 2009г.

Тъй като на територията на РИОСВ Плевен няма специализирани депа или инсталации за третиране на строителни отпадъци, те се извозват на действащите общински депа за битови отпадъци. До момента не са предприети действия от страна на общините и частния бизнес за въвеждане алтернативи на депонирането, или за изграждане инсталации и съоръжения за преработване /рециклиране/ на строителни отпадъци, с цел тяхното оползотворяване посредством повторното им влагане в строителството.

Фиг 31.

Полу-стационарни съоръжения за третиране на строителни отпадъци

Фиг. 32

Очевидно е, че съществува необходимост от инсталации за рециклиране на отпадъците от строителни дейности и дейностите по разрушаване. Но финансирането на такива инвестиционни предложения не е във възможностите на отделните общини. Затова общините разчитат на реализирането на ИСПА проектите „Подготовка на мерки за регионално управление на отпадъците”, с които на регионален принцип да се проектират и изградят подходящи системи и инсталации за третиране на СООРС. Съгласно направените прединвестиционни про-

учвания от Консултантите по ИСПА проектите за региони Плевен, Левски и Луковит е целесъобразно изграждането на инсталации за третиране на СООРС на вход на съответните регионални депа.

Закриване на нерегламентирани сметища

Дейностите, свързани със закриването на нерегламентираните сметища са част от изпълнението на Националната програма за управление на дейностите по отпадъците. Поетапно им ликвидиране се извършва по утвърдените през 2005г Планове, съгласно изискванията на Наредба № 8/ 2004г. за условията за изграждане и експлоатация на депа за отпадъци.

Важно условие за предотвратяване създаването на локални сметища е всички населени места да бъдат обслужвани от система за организирано сметосъбиране и транспортиране на битови отпадъци до общинските депа.

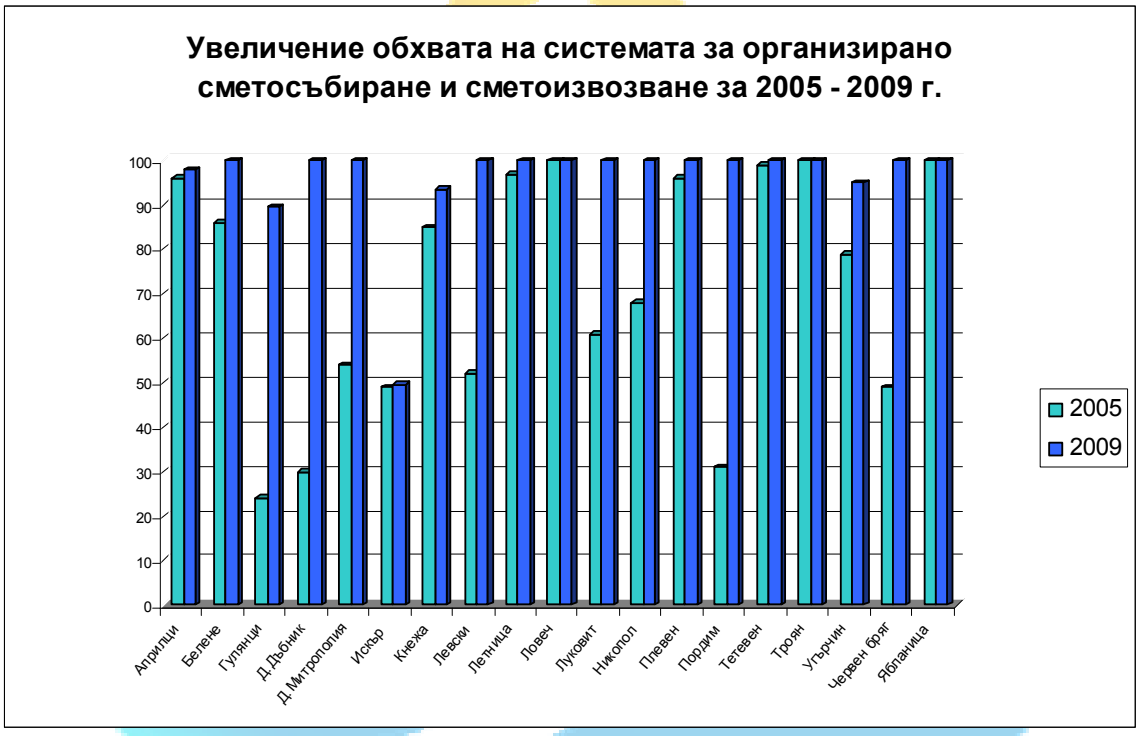

Фиг. 33 Обхват на организираното сметосъбиране и сметоизвозване през 2009 г. в сравнение с 2005 г.

На територията, контролирана от РИОСВ Плевен, в организирано сметосъбиране и сметоизвозване са обхванати общо 230 населени места. Обхвата на системата през 2009г е достигнал до 98,5%. Само в 3 населени места от Плевенска област не е въведена организация за сметосъбиране и сметоизвозване, което води до възникване на нерегламентирани сметища.

Петнадесет от общо деветнайсетте общини са със 100% обхват на сметосъбиране и сметоизвозване. В община Искър все още няма организирано сметосъбиране и сметоизвозване от населените места с изключение на общинският център град Искър.

За периода от 2005 до края на 2009 година на територията, контролирана от РИОСВ Плевен са закрити общо 247 нерегламентирани сметища, като площите, които са почистени от отпадъци възлизат общо на 1140 декара.

През 2009 година са закрити 35 нерегламентирани сметища на територията на седем общини от Плевенска и Ловешка област, като почистените от отпадъци площи са общо около 234 декара.

Фиг.34 Закрито нерегламентирано сметище в землището на с. Садовец, общ. Д. Дъбник

След закриването на сметищата, което се извършва от съответната община под контрола на РИОСВ, кметовете на населените места осъществяват контрол за недопускане повторно замърсяване на терените. При извършване на последващ контрол РИОСВ – Плевен проверява дали площите се поддържат почистени и дали няма отново замърсяване с отпадъци.

Управление на биоразградими отпадъци и утайки от градски пречиствателни станции

“Биоразградими отпадъци” са органични отпадъци, които имат способността след време да се разграждат по естествен път както в присъствие, така и в отсъствие на кислород.

Приблизително две трети от отпадъците, които се образуват в домакинствата, офисите, търговските обекти са биоразградими. Биоразградими са и голяма част от производствените отпадъци, генерирани при основни производствени дейности за България в отрасли селско стопанство, хранително вкусовата промишленост, дървопреработвателна промишленост, кожарска и кожухарска промишленост, текстилна промишленост и други. Ако тези отпадъци бъдат оползотворени, оставащата за депониране фракция от битови отпадъци значително ще бъде намалена.

Отчитайки проблемите, свързани с депонирането на биоразградими отпадъци и глобалното затопляне, през 1999 г. страните от Европейския съюз приемат Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъци, която поставя конкретни изисквания за намаляване количеството на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране. Европейските норми задължават всяка държава, която през 1995 г. е депонирала над 80 на сто от отпадъците си, за периода 2010-2020 г. да намали количеството на биомасата до определен процент. България до 2010 г. е

длъжна да намали биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране до 75% спрямо 1995 г.

Въвеждането на системата за разделно събиране на отпадъци допринася за увеличаване относителния дял на количествата рециклирани и оползотворени биоразградими отпадъци.

И през 2009 г. РИОСВ Плевен осъществи контролна и разяснителна дейност по управление на биоразградими отпадъци и утайки от градски пречиствателни станции.

В общинските програми са заложени мерки за управление на биоразградими отпадъци. Въвежда се разделно събиране на отпадъците. Във връзка с писма на РИОСВ Плевен, със заповеди на кметовете на населените места, съгласувано с кметовете на общините са определени площадки за третиране на "зелени" отпадъци от общински паркове и градини и градински отпадъци. Компостирането на "зелените" отпадъци не е технологически трудно изпълнимо.

В сравнение с 2008 г. е увеличен броя на контролираните производствени предприятия, генериращи биоразградими отпадъци. Издадени са 11 разрешения за оползотворяване на биоразградими отпадъци.

На територията, контролирана от РИОСВ Плевен, оползотворяването на биоразградимите отпадъци става по следните начини:

- Рециклиране на текстилни отпадъци. Увеличен е броя на предприятията предаващи текстилни отпадъци за оползотворяване;
- Изгаряне на растителни от маслопреработвателната промишленост и дървесни отпадъци от дървопреработвателните предприятия с получаване на топлинна енергия за производствени нужди и отопление. Част от получената не опасна пепел от изгаряне се използва за наторяване и рекултивация на терени;
- Компостиране на растителни отпадъци от оранжерийно производство. Полученият компост се използва за собствени нужди;
- Фамилно компостиране.

Компостирането е естествения начин на природата да преработва и рециклира органичните си отпадъци, крайният резултат от който е получаването на един изключително полезен продукт- компост, хумусоподобен материал, естествен подобрител за почвата, изключително богат на хранителни вещества. Компостирането спомага за развитие на екологично чисто земеделие.

Голяма част от кухненските и градински остатъци от домакинствата, както и част от биоразградимите отпадъци от производствените предприятия на хранително-вкусовата промишленост се използват за храна на птици животни.

На територията на РИОСВ Плевен има две градски пречиствателни станции за отпадъчни води. В пречиствателна станция гр. Троян утайките се обезводняват, след което се стабилизират с хидратна вар. През 2009 година започнаха изкопни дейности за изграждане на биологично стъпало В пречиствателна станция гр. Плевен се осъществява биологично стабилизиране на утайките.

Фиг. 35

Резултатите от изпитването на утайки от ГПСОВ и на голяма част от локалните пречиствателни станции, изградени към съответните производствени предприятия, не отговарят на изискванията на Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води, чрез употребата им в земеделието (ДВ, бр.112/2004г.) и на този етап не е възможно да бъдат оползотворени в земеделието.

Проблемът с управлението на утайки от пречиствателни станции ще нараства в резултат на интензивно строителство на пречиствателни станции за отпадъчни води в изпълнение на Националната програма за приоритетно изграждане на ГПСОВ и Програмата за прилагане на Директива 91/271/ЕЕС

Освен в земеделието, алтернативи за оползотворяването на утайките са рекултивация на нарушени терени, в горското стопанство, за тревни площи, паркове, използването им като енергиен ресурс, органичен субстрат, влагане в строителен материал и др.

Решенията относно управлението на биоразградими отпадъци и утайки от градски пречиствателни станции зависят от големината и функционалния тип на населеното място, икономическия и социалния статус на населението, състоянието на селското стопанство в България.

Производствени и опасни отпадъци

Образуването на отпадъци съпътства всички дейности в бита, индустрията, търговската дейност, предлагането на услуги и т.н.

Промишлеността е един от основните причинители на отпадъци в страната и дейността на генераторите на отпадъци в различните индустриални сектори ще бъде повлияна в значителна степен от високите изисквания за опазване на околната среда при извършване на дейности с отпадъци.

Лицата, при чиято дейност се образуват или третират отпадъци, са длъжни да предприемат необходимите мерки, осигуряващи:

- предотвратяването или намаляването на количествата на образуваните отпадъци и съдържащите се в тях опасни вещества.
- максимално оползотворяване на отпадъците, чието образуване не може да бъде предотвратено, чрез повторна употреба, рециклиране или използването им като енергиен източник;
- подходящо обезвреждане на отпадъците, които не могат да бъдат оползотворени.

РИОСВ Плевен осъществява контрол върху процеса на организация на производствените дейности и услугите чрез извършване на проверки на място и по документи, разглеждане и верификация на резултати от собствения мониторинг, издаване на разрешителни документи за дейности с отпадъци.

През 2009 г. са извършени 537 бр. проверки на обекти, генериращи и/или третиращи отпадъци. Дадени са 556 бр. предписания за привеждане в съответствие на извършваните дейности с нормативните изискванията за третиране на отпадъците. Съставени са 16 акта за извършени нарушения по Закона за управление на отпадъците и Закона за опазване на околната среда.

Във връзка с осъществяването на превантивен контрол, РИОСВ Плевен издава разрешения за събиране, транспортиране, временно съхраняване, оползотворяване и/или обезвреждане на отпадъци и контролира спазването на изискванията за третирането им и на условията, поставени в разрешенията.

През 2009 г. е нараснал обема на разглежданите документи, свързани с разрешителния режим, което е показано на фигура 36

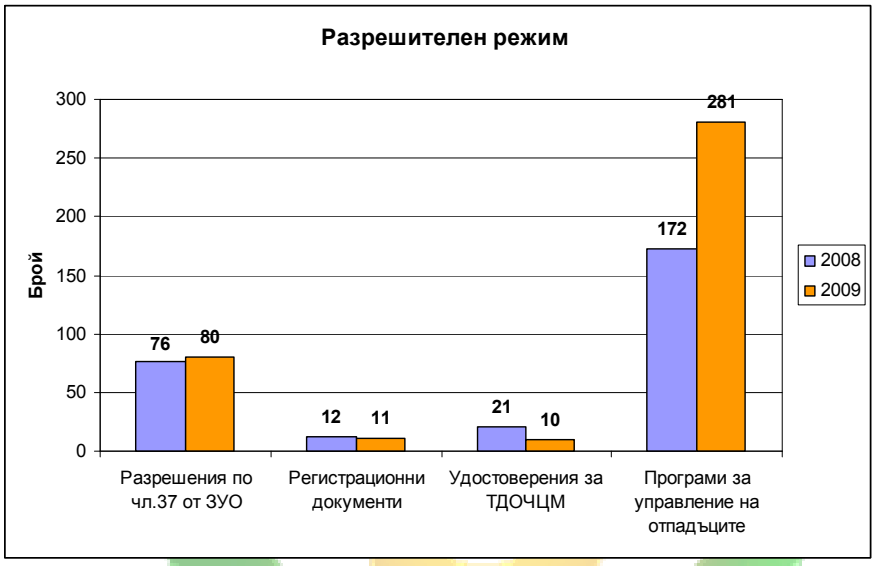

Фиг. 36

РИОСВ Плевен утвърждава програми за управление на дейностите по отпадъците, изготвени от лицата, при чиято дейност се образуват или третират отпадъци и упражнява контрол по изпълнението им.

През 2009 г. са разгледани 281 проекта на програми за управление на отпадъците, от които за 231 бр. са издадени решения за утвърждаване, за 22 бр. - становища за съгласуване, а 21 бр. са върнати за изготвяне в съответствие с нормативните изисквания

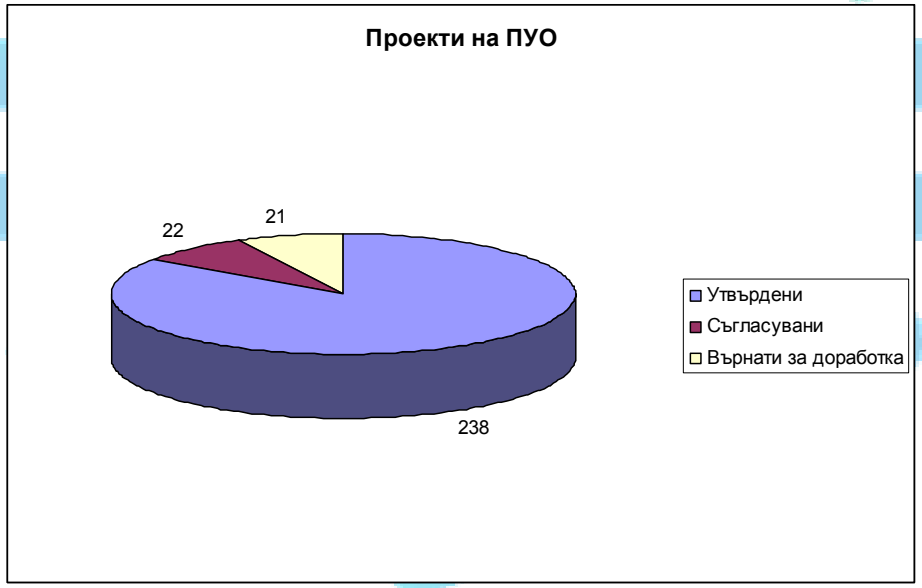

Фиг. 37

Съгласно изискванията на Наредба № 9 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и на специализираните наредби, касаещи отчетността на масово разпространените отпадъци в РИОСВ Плевен се представят годишни отчети за отпадъците. През 2009 г. броят на постъпилите годишни отчети е 1715 бр., представени от 283 общини и фирми. Най-голям е броят на представените годишни отчети за образувани производствени или опасни отпадъци, което се вижда от фиг. 38. Годишните отчети са проверени, заверени и въведени в електронен вариант във формат, указан от ИАОС.

Фиг. 38 Годишни отчети за отпадъците за 2008 г.

Обезвреждане на болнични отпадъци

Отпадъците от лечебните заведения са твърди и/или течни отпадъци, генерирани в резултат от медицинските дейности:

- диагностика;
- наблюдение;
- лечение;
- профилактика;
- рехабилитация;
- изследвания, извършвани в съответните лаборатории и научни центрове.

Опасните болнични отпадъци включват: инфекциозните отпадъци; използвани остри предмети; патолого-анатомични отпадъци; фармацевтични, включително цитотоксични и цитостатични отпадъци; отпадъци, съдържащи химични вещества и препарати; отпадъци със съдържание на тежки метали.

Правилното съхранение и обезвреждане на отпадъците от лечебните заведения, в зависимост от техния състав, количества и свойства намалява риска за човешкото здраве и околната среда. За ефективното им управление основно е разделното събиране и класифицирането им по видове, гарантиращо избор на правилен метод за обезвреждане, безопасност на персонала, намаляване на вредите за околната среда.

Разделянето се извършва при местата на генериране на отпадъка с цел незабавното му изолиране и избягване на опасно вторично замърсяване. Съдовете за разделно събиране на отпадъка са с капак, цветово кодирани-жълти за опасния болничен отпадък и обозначени с международния символ “Опасни болнични отпадъци”.

Транспортирането на отпадъците се извършва по начин, не допускащ ненужен контакт с персонала на лечебното заведение и с други лица.

Разделно събраните отпадъци при мястото на генериране се съхраняват в помещения за временно съхранение до обезвреждането им, обозначени със съответния символ.

Генерираните опасни отпадъци от дейността на лечебните заведения се предават за последващото третиране на лица, имащи разрешение за транспортирането им до съответната инсталация за контролирано обезвреждане, съгласно сключен договор.

През 2009 г. са утвърдени 175 бр. и съгласувани – 3 бр. програми за управление на болничните отпадъци, в които е разгледано разделното събиране на отпадъка, временното съхранение на опасния отпадък, транспортирането и обезвреждането му. Засегнати са приоритетите и воденето на отчетност по отношение на генерираните отпадъци. Върнати програми за управление на отпадъците за привеждането им със законовите изисквания са 14 бр.

Класификация на отпадъците са извършили 59 бр. лечебни заведения.

Във връзка с извършването на дейности с отпадъци са издадени 20 бр. документи на лечебни заведения по чл. 12 от Закон за управление на отпадъците.

Извършени са 61 бр. контролни проверки на здравни заведения за установяване изпълнението на законовите разпоредби в областта по управление на отпадъците.

Управление на специфични потоци отпадъци в съответствие в изискванията на ЕС и националното законодателство

Във връзка с Националния план за действие за управление на устойчиви органични замърсители (УОЗ) и Наредба за изискванията за реда и начина за инвентаризация на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили, маркирането и почистването му, както и за третирането и транспортирането на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили (ПХБ) (ДВ, бр.24/2006) през 2009 г притежателите на оборудване, съдържащо ПХБ продължават изпълнение на утвърдените със заповед на директора на РИОСВ Плевен планове за почистване и/или за обезвреждане на инвентаризираното оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили.

Въведен е строг контрол и отчетност при предаване за обезвреждане на отпадъци, съдържащи полихлорирани бифенили. Извършени са проверки на място, на дружествата, притежаващи оборудване с полихлорирани бифенили, съставени са констативни протоколи.

Системите, в които се използват полихлорирани бифенили са затворени системи, които не дават възможност за изпускане на ПХБ при нормална употреба.

Екологосъобразно обезвреждане на оборудване, съдържащо полихлорирани бифенили ще се извършва в инсталации в чужбина до края 2010 г.

Масово разпространени отпадъци

Опаковките и отпадъците от опаковки

С влизането в сила на Наредбата за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (ДВ. бр. 53/10.06.2008 г.) се цели уеднаквяване на изискванията към лицата, пускащи на пазара опакована стока и към продуктите, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, начините за тяхното разделно събиране, рециклиране, оползотворяване и/или обезвреждане, засилване на контрола по управление на масово разпространените отпадъци, а също така и финансовия контрол на продуктовата такса.

През 2009 г. се наблюдава се увеличаване на броя на лицата, производители и вносители на опаковани стоки, които изпълняват задълженията си по наредбата за опаковки чрез колективна система, сключвайки договори с организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки и

съответно намаляване на броя на фирмите, които заплащат продуктови такси за опаковки по чл. 36 от ЗУО към ПУДООС.

Значително е завишен броят проверки на фирмите, имащи задължения по изпълнение изискванията на наредбата. Приоритетно се осъществяват проверки на дружества, заплащащи продуктова такса в ПУДООС.

На територията на РИОСВ – Плевен няма фирми, които да изпълняват задълженията си индивидуално по Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки.

През 2009 г. отпада митническия контрол по събиране на продуктовите такси за вносните стоки. След промени в наредбата за опаковките на митниците само ще се предоставя информация за количеството на внесените опаковки, но реалното плащане на продуктови такси за тях ще става в момента на пускането на стоките на пазара. Промяната е по настояване на бизнеса, според чиито представители сегашното положение поставя вносителите и българските производители в неравностойно положение.

Във връзка с прилагане изискванията на Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци през периода януари – декември 2009 г. са проверени 191 фирми, при което е установено, че:

- в организации по оползотворяване членуват – 38 фирми,
- внесени продуктови такси в ПУДООС на обща стойност 84157.30 лв., в това число 45211.37 лв. - след направени предписания от РИОСВ Плевен. Внесените лицензионни възнаграждения - за опаковки в организации по оползотворяване на отпадъци са в размер на 1374929.20 лв.

При проверка по документи, постъпващи в РИОСВ Плевен са констатирани нарушения от страна на оператори, които не са спазили нормативно-определения срок за представяне на информация в РИОСВ Плевен и не са изпълнени дадените задължителни предписания. За установените нарушения са съставени 4 акта - с влезли в сила наказателни постановления

Излезли от употреба МПС (ИУМПС)

Автомобилите, които вече са използвани от своите собственици до края на техния полезен живот, се наричат "излезли от употреба МПС". Приблизително 75 до 80% от теглото на ИУМПС, главно металните фракции - както черни, така и цветни метали, се рециклират. Останалите 20 до 25%, съдържащи главно разнородна смес от материали, каквито са пластмасите, гумата, стъклото, текстилните материи и т. н., все още се изхвърлят като отпадък. От ИУМПС най-напред се отстраняват маслата, двигателя, трансмисията, гумите, акумулаторната батерия, каталитичния преобразувател и другите части, които обичайно се рециклират или използват повторно. След това се сортират черните и цветните метали и пластмасите от останалата част на автомобила с каросерията. Докато черните и цветните метали се рециклират, остатъкът след разрязването на автомобила се изхвърля като отпадък на сметищата.

Проблеми при управлението на отпадъците от ИУМПС

- Недостатъчен капацитет за третиране на част от получените в резултат на разкомплектоването неметални отпадъци от ИУМПС.
- Липса на единна информационна система за проследяване на МПС от първата му регистрация до излизането му от употреба.
- Наличие на автоморги, в които се извършва нерегламентирано разкомплектоване на ИУМПС.

РИОСВ Плевен извършва проверки на площадки за временно съхранение и центрове за разкомплектоване на ИУМПС – през 2009 г. са извършени 26 проверки на центрове за разкомплектуване и площадки за временно съхранение на ИУМПС, притежаващи или подлежащи на издаване на разрешение по чл.37 от ЗУО, във връзка с прилагането на Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от МПС. Шест от проверките са извършени съвместно с представители на ОД на МВР и ТД на НАП – Ловеч в изпълнение на Постановление на Окръжна прокуратура Ловеч. Издадени са 9 разрешения за дейности по третиране на ИУМПС. Води се регистър на фирми, притежаващи разрешения по чл.12 от ЗУО, работещи на територията на РИОСВ Плевен.

Във връзка с измененията и допълненията на Наредбата, (ПМС 311 на МС от 2004г.), приети с Наредба за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци, - (ПМС №120 от 30.05.2008 г.- ДВ. бр.53 от 10.06.2008) през периода са извършени 3 броя проверки на дружества – вносители на гуми и/или осъществяващи вътреобщностно придобиване. При констатирани нарушения по прилагане на наредбата са дадени предписания за заплащане на дължимите продуктови такси от лицата и изготвяне на необходимата документация

Постъпилите в ПУДООС продуктови такси от фирми – пускащи на пазара гуми са в размер на 3764.16 лв.

Отработени масла

По смисъла на действащото законодателство термините “отработено масло” и “отпадъчни нефтопродукти” се дефинират както следва:

“Отработено масло”е всяко смазочно или индустриално масло на минерална основа или синтетично, негодно за употреба по първоначалното си предназначение, включително отработени моторни и смазочни масла, масла за зъбни предавки, турбинни, хидравлични, изолационни и топлопредаващи масла

“Отпадъчни нефтопродукти” са всички течни, полутечни или твърди отпадъци на нефтена основа или техни смеси:

- които се отделят при съхраняването на нефт, течни горива, масла;
- получени при почистване на транспортни резервоари и резервоари за съхраняване на нефт, течни горива, масла;
- резултат от маслено-водна сепарация;
- от течни горива;
- получени от преработка на нефт;
- получени от различни производства;
- резултат от нормалната експлоатация на кораби

Съгласно йерархията при управлението на отпадъци, събраните отработени масла и отпадъчни нефтопродукти се предават за оползотворяване чрез регенериране. Когато техническите, икономическите и организационните условия не позволяват това, маслата се изгарят с оползотворяване на енергията.

Проблеми при управлението на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти:

- Смесване на отработени масла със стандартни горива;
- Нерегламентирано и неконтролирано изгаряне на отработени масла в горивни инсталации, неотговарящи на нормативните изисквания;
- Извършване смяна на отработени масла на нерегламентирани места;

- Недостатъчна ефективност в проследимостта и контрола върху дейностите по събиране, транспортиране и оползотворяване на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;
- Недостатъчен капацитет на съоръженията за предварително третиране на отпадъчни нефтопродукти;
- Недостатъчна информация на обществеността за възможните вредни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, породени от нерегламентираното изхвърляне на отработените масла;

Дейностите по събиране, временно съхраняване, транспортиране, оползотворяване и обезвреждане на отработените масла и отпадъчните нефтопродукти е обект на разрешителния режим. През 2009 г. са извършени 18 бр. проверки, касаещи прилагането на Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработените масла и отпадъчните нефтопродукти. Издадени са 16 бр. разрешения за дейности по третиране на отработени масла. Води се регистър на фирми, притежаващи разрешения по чл.12 от ЗУО, работещи на територията на РИОСВ Плевен.

Във връзка с пускане на пазара на масла и размера на продуктовата такса са извършени 4 бр. проверки на фирми. Дадени са предписания за изготвяне на информация по чл. 36 от Закона за управление на отпадъците. През 2009г. в ПУДООС са внесени продуктови такси за масла на стойност 40847.26 лв.

Отпадъци от електрическо и електронно оборудване

Често с боклука си изхвърляме стари батерии, лампи, електрически и електронни уреди, без да мислим колко опасно е това за природата и за здравето ни.

Електрическото и електронно оборудване е съставено от приблизително 50 % железни сплави, 25 % пластмаси и 12,5 % цветни метали. Малките уреди съдържат приблизително 2,3 % опасни за здравето субстанции се съдържат в малките уреди, а големите уреди (с изключение на монитори и хладилници) - по-малко от 1 %. Останалите материали са стъкло, дърво, кабели и др.

От направените проучвания за относителния дял на всеки вид уред в общото количество ЕЕО е видно, че над 90% от теглото се формира от няколко основни за домакинството уреди. Това са готварски печки, хладилници, перални машини, фризери, микровълнови печки и телевизори.

Фиг. 39. Процентно разпределение на уредите в домакинствата по видове и тегла

Опасните отпадъци са едва около 1 % от сметта на домакинствата, но дори и в малки количества те могат да замърсят почвата и подпочвените води или да предизвикат експлозии и пожари.

Например живакът, който се съдържа в една луминесцентна или живачна лампа (количеството му варира от 3 до 46 мг), е достатъчен да замърси около 30 000 л вода. За да се избегне освобождаването на живак в околната среда е необходимо негодните за употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак да се съхраняват така, че да се предотврати счупването им и да се предават на лицензирани фирми за последващото им третиране. В случай на счупване на лампа, живакът трябва да се третира със сяра до живачен сулфид, който е неразтворим във вода.

Наредбата за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване (обн. ДВ. бр.36/2006 г.) определя изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване (ЕЕО) и за събирането, транспортирането, временното съхраняване, предварителното третиране, повторното използване, рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО).

През 2009 г. от РИОСВ - Плевен са извършени проверки на 4 броя фирми по прилагане на Наредба за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване. Дадени са предписания за изпълнение на задълженията на фирмите по чл. 36 от ЗУО.

Фирмите, които пускат на пазара електрическо и електронно оборудване, работещи на територията на РИОСВ –Плевен изпълняват задълженията си по чл.11 от ЗУО чрез участие в колективна система, представлявана от организация по оползотворяване – “Екобултех” АД

- За излязло от употреба електрическо и електронно оборудване в “Екобултех” АД са платени лицензионни възнаграждения на стойност 7294.37 лв.

Негодни за употреба батерии и акумулатори

На територията на РИОСВ – Плевен са извършени проверки на дружества, производители и вносители на батерии акумулатори. “Батерия- Никопол” АД е дружество, призводител на портативни батерии и дружества - вносители на акумулатори и батерии – “Диди 94” ЕТ и “Крес електрик България” АД Продуктовите такси, постъпили в ПУДООС, съгласно Наредбата за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори са в размер на 189540.71 лв., постъпили в “Екобатерия” АД – 9410.99 лв.